

УДК 373.21:316.42

DOI: 10.31376/2410-0897-2018-3-38-120-127

Таміла Григорівна Коломоєць,
кандидат соціологічних наук, старший викладач
кафедри дошкільної освіти Криворізького
державного педагогічного університету,
e-mail: tamilak2561@gmail.com

Анжела Володимирівна Мішеніна,
магістрантка Криворізького державного
педагогічного університету,
e-mail: mischenina.lina@gmail.com

ЛЕПБУК ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СИСТЕМІ ОСВІТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Стрімкий прогрес суспільства вимагає високого рівня підготовки дітей до майбутнього життя у суспільстві сталого розвитку: ступеня їх обізнаності, необхідного для нормального функціонування у соціальному середовищі; здатності до самонавчання в процесі діяльності, формування мотивації та прагнення до здійснення мети діяльності, здатності розв'язувати суперечності, що проявляються у суспільному спілкуванні; формування такого способу життя, який би був основою довготривалого оцнадливого гармонійного розвитку людства. На сучасному етапі розвитку освіти в Україні актуальними є ідеї освіти сталого розвитку (ОСР). Проблемним є питання формування знань стосовно моделей соціальної поведінки у дошкільників, орієнтованих на сталий розвиток суспільства, пошук засобів, що спонукатимуть дитину до дій у соціальному середовищі.

Ключові слова: лепбук, освіта сталого розвитку, соціалізація, старші дошкільники.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку освіти в Україні актуальними є ідеї освіти сталого розвитку (далі – ОСР). Проблемним є питання формування знань про моделі соціальної поведінки у дошкільників, орієнтованих на сталий розвиток суспільства, пошук засобів, що спонукатимуть дитину до дій у соціальному середовищі. На жаль, вихователі дошкільних закладів рідко використовують лепбуки на заняттях як засіб соціалізації дітей у системі освіти сталого розвитку через недостатню обізнаність їх впливу на формування і розвиток знань про моделі соціальної поведінки. Водночас у зарубіжній практиці дошкільного виховання вони є досить поширеним засобом навчання комплексного характеру, який викликає інтерес дошкільників до пізнання досліджуваної проблеми. Одним із важливих і цікавих аспектів сьогодення дошкільного виховання є соціальний розвиток дітей, ефективність якого напряму залежить не тільки від сімейного, але і соціального виховання (в освітніх закладах). Отже, постає проблема актуалізації використання лепбуків у вітчизняних закладах дошкільної освіти з метою формування соціально орієнтованої особистості ще з дошкільного віку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема соціального розвитку особистості, його особливості під час дошкільної освіти, а також роль інноваційних засобів навчання у такому вихованні є предметом багатьох наукових досліджень.

У центр уваги сучасних досліджень проблему соціалізації особистості в дошкільному дитинстві поставили сучасні вітчизняні вчені А. Богуш [2], Б. Базарник [4], Т. Волчак [3], Т. Герасимів та Н. Гавриш, М. Галагузова, Г. Голованова, Т. Коломоєць, О. Кононко [6], С. Литвиненко, Є. Мартякової, О. Пометун [5], І. Печенко, С. Савченко, О. Саприкіна та ін.

Питанням упровадження ідей освіти сталого розвитку в освітній процес займаються відомі вітчизняні та зарубіжні науковці О. Бессонова, Н. Гавриш, В. Карамушко, Т. Коломоєць, Є. Мартякова О. Орлова, І. Печенко, О. Пометун, Н. Пустовіт, А. Степанюк, І. Сущенко та ін.

Спеціальну програму для дошкільних навчальних закладів «Дошкільнятам – освіту для сталого розвитку» розробили О. Пометун, Н. Гавриш та О. Саприкіна і зазначили послідовні етапи оволодіння ідеями сталого розвитку. На початковому етапі завдання ґрунтуються на оцінюванні досвіду інших, його аналізі та усвідомленні суті проблеми. На вершальних етапах висувуються вимоги порівняння власного досвіду шляхом дослідження власного стилю життя, виявлення особистого смислу і важливості [5].

Дослідження Є. Тихєєвої, Л. Венгера, Ф. Блехера та А. Бондаренка репрезентують проблему використання дидактичних ігор у збагаченні досвіду дитини через реалізацію практичних вмінь.

К. Крутій, Т. Ринчківська та С. Соломонюк зазначили, що ефективним сучасним дидактичним посібником для підвищення мотивації до формування знань щодо моделей соціальної поведінки старших дошкільників є інтерактивні папки – лепбуки [7]. Лепбук дає змогу дітям в ігровій формі засвоїти матеріал із

певної теми чи напряму ОСР, одночасно розвиваються міжособистісні стосунки дітей, уміння усвідомлено поєднувати різні види діяльності та самостійно, за потреби, оновлювати змістове наповнення посібника.

Водночас наявний доробок наукових праць із використання лепбуків з метою соціалізації дошкільників є недостатнім, що відкриває широкі можливості для наукового пошуку в цьому напрямі.

Мета статті. Розкрити зміст наукових понять «соціальний розвиток дошкільника», «освіта сталого розвитку», «лепбук», продемонструвати ефективність використання лепбуків у формуванні знань про моделі соціальної поведінки, орієнтованих на ідеї освіти сталого розвитку в старших дошкільників.

Виклад основного матеріалу. Розвиток демократичної держави та формування нових соціально-освітніх орієнтирів українського суспільства потребують адекватних змін в усіх сферах виховної роботи всіх типів закладів освіти. Стан освітньої галузі в Україні не повною мірою відповідає сучасному соціальному замовленню суспільства, що вимагає формування знань і моделей такого способу життя, який би мав за основу орієнтир на довготривалий ощадливий гармонійний розвиток людей, здатних відповідати на виклики часу і бути компетентними в різних життєвих ситуаціях. Система освіти України покликана забезпечити умови для формування соціальної компетенції кожної особистості та успішної її соціалізації.

Інтеграція і глобалізація соціальних, економічних і екологічних процесів у суспільстві породжують у сучасної людини нові потреби, ставлять нові завдання для досягнення. Тому на сучасному етапі для успішного становлення освіти сталого розвитку необхідно створити розвинену систему цінностей, складову культурного світобачення, яка б була незалежною від зміни політичної влади, економічних сплесків чи занепадів і забезпечила б високий потенціал освітніх закладів.

Дошкільний вік – один із етапів соціального життя, і наскільки він буде успішним, залежить подальше життя дитини. Соціалізація дитини передбачає набуття нею досвіду співжиття в суспільстві, самопізнання, самонавчання через діяльність, націленість їх на прийняття самостійних рішень у повсякденному житті, виконання дій у напрямі сталого розвитку. Процес формування особистості дошкільника є невід’ємним від соціального середовища, в якому перебуває дитина.

Із самого дитинства соціальний розвиток є важливим складником загального розвитку особистості. При цьому трактування зазначеного поняття різними науковцями має багатогранний характер (табл. 1).

Таблиця 1

Тлумачення категорії «соціальний розвиток» різними науковцями

Автор	Визначення категорії	Ключові аспекти
І. Печенко [9]	Процес пристосування дитини до соціальної дійсності, передачі та подальшого розвитку соціального досвіду, який включає культурні навички, специфічні знання, соціальні якості, які дозволяють дитині комфортно та ефективно взаємодіяти у майбутньому.	Пристосування до соціальної дійсності.
Т. Коломоєць [10]	Успішна соціалізація, інтеграція вихованців в оточуючому суспільному середовищі. Через систему різноманітних відносин суб’єктів, одним із яких є дошкільник, формується активна життєва позиція останнього. Лише у суб’єкта, на відміну від об’єкта, спостерігається співіснування двох площин реальності – індивідуальної та соціальної, формується власний життєвий простір, характерною ознакою якого є соціальна активність індивіда.	Соціалізація, інтеграція.
Є. Мартякова [8]	Процес, під час якого визначаються та реалізуються соціальні програми в оптимальній послідовності та з найбільшим соціальним та економічним ефектом.	Реалізація соціальних програм.
Т. Гарасимів, Б. Базарник [4]	Динамічний процес, що відбувається впродовж усього життя, який залежить від впливу безлічі зовнішніх і внутрішніх чинників, у тому числі становлення особистості у соціальному оточенні.	Соціальне становлення особистості.

Як видно з таблиці, соціальний розвиток науковці розглядають по-різному: від процесу пристосування до соціальної дійсності до соціалізації, інтеграції, реалізації соціальних програм та соціального становлення особистості.

Зважаючи на таку багатогранність визначень та з метою приведення їх відповідно до цілей статті, ми пропонуємо визначати соціальний розвиток дошкільника як процес формування та становлення психологічних основ соціальної взаємодії дошкільника із соціальним середовищем на основі сформованого уявлення про соціум та навичок соціальної взаємодії в період його інтеграції в такий соціум.

Комплекс питань, пов’язаних із визначенням завдань, методів, прийомів ознайомлення дошкільнят з

основами взаємодії в соціальній сфері, розглядається у сучасних дослідженнях А. Богуш, М. Галагузова, Г. Голованова, О. Кононко, С. Литвиненко, С. Савченко і свідчить про те, що проблема соціалізації особистості в дошкільному дитинстві в контексті сталого розвитку є вкрай актуальною [2; 6].

У Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні передбачено виховання ціннісного ставлення старших дошкільників до соціального довкілля, формування механізмів соціальної адаптації та гнучке реагування на сучасні соціокультурні запити. У розділі «Зміст освіти» в освітній лінії «Особистість дитини» виокремлено такі базові якості дошкільника, які мають бути сформовані: довільність, самостійність, відповідальність, самоставлення, креативність, свобода поведінки і безпечність, самосвідомість, самооцінка. В освітній лінії «Дитина в соціумі» визначено родинно-побутову, соціально-комунікативну компетенції: обізнаність з елементарними соціальними та моральними нормами міжособистісних взаємин у сім'ї та соціумі. Взаємодія з іншими людьми є своєрідним видом входження дитини в людський соціум, що вимагає вміння узгоджувати свої інтереси, бажання, дії з іншими членами суспільства [1].

У структурі концепції сталого розвитку одним з основних положень є умова партнерства, спільної роботи всіх і кожного для забезпечення сталого розвитку, відкритість та прозорість спільних дій в інтересах сталого розвитку [3, с. 11].

У концепції ОСР у соціальній сфері визначені такі соціальні чинники:

- дотримання прав людини, розвиток демократії, вирішення питань етнічних та демографічних проблем, бідності;
- застосування показника якості життя як сукупності критеріїв сталого розвитку (тривалість життя, стан здоров'я людини, рівень доходів, рівень зайнятості тощо) [5, с. 14].

Соціальний досвід є необхідним надбанням дитини для подальшого розвитку і орієнтації в суспільстві. Набуття дошкільником соціального досвіду відбувається через діяльність, спрямовану на орієнтацію в ситуації, пристосування до навколишнього середовища [6].

Таким чином, система роботи від ідеї до дії забезпечується поступовим оволодінням дітьми знаннями про ОСР, формуванням інтересу і мотивації та врешті-решт і моделі соціальної поведінки, яка дозволить зберегти гуманістичні засади суспільства, його ресурси та ефективний економічний розвиток. Її результати дають змогу сформувати дошкільника як соціальну істоту з її світоглядом та розумінням свого призначення у суспільному житті.

Сучасна система дошкільної освіти стрімко розвивається та зазнає суттєвих змін. Важливим аспектом освіти є самореалізація дитини, формування навичок «навчити вчитися самому».

Відповідно до педагогіки емпатурменту в межах кожної теми програми «Дошкільнятам – освіту для сталого розвитку» дітей спрямовують на обрання і виконання дій для сталого розвитку суспільства, які є провідними чинниками формування у них відповідної поведінки та стилю життя в цілому. Їх виконання сприяє розвитку в дітей ставлення до проблем сталого розвитку як до особистісно важливих, пов'язаних із власною системою цінностей, формування бажання діяти в обраному напрямі [5].

Нами було проведено констатувальний експеримент для виявлення знань старших дошкільників щодо моделей поведінки, орієнтованих на освіту сталого розвитку суспільства. Для оцінки знань дітей щодо ОСР були розроблені рівні сформованих уявлень про моделі поведінки у суспільстві та показники навичок дітей старшого дошкільного віку: високий, середній та низький. Вони враховували відповідність віковій нормі рівня сформованих знань про моральні норми поведінки; здатність диференціювати такі моральні поняття, як «доброта», «чуйність», «справедливість», «дружба», «чесність», «товариськість»; вміння співпереживати та співчувати; проявляти інтерес і розуміння до інших; усвідомлювати власні можливості та вчинки, обстоювати власні інтереси; навички спільної діяльності; прагнення звертатися до дорослих на ім'я і по батькові; встановлювати партнерські взаємовідносини з ними та однолітками.

Для виконання завдань ми брали за основу серію картинок відповідно до чинних програм розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку, запропоновані Н. Гавриш, О. Саприкіною, О. Пометун. Були використані оригінальні дидактичні ігри, проблемні ситуації, в яких діти могли показати власні знання правил мовленнєвого етикету, навички встановлення партнерських взаємовідносин та співпраці в команді.

Результати виконання завдання показали, що діти мають різні рівні сформованості знань та навичок щодо моделей поведінки, пов'язаних із соціальними аспектами сталого розвитку суспільства.

Підгрупа дітей з високим рівнем (14,7 % від загальної кількості) проявляла інтерес до виконання завдань, добре розігрувала прості ситуації, вміло використовувала навички спільної діяльності, прагнула встановлювати партнерські взаємовідносини. Більшість дітей розуміла слова вітання, доречно використовувала їх з однолітками та дорослими, диференціювала поняття «доброта», «чуйність».

Підгрупа дітей із середнім рівнем (41 %) знали слова вітання та прощання, інколи вагалися у доречності їх використання в різних ситуаціях; проявляли співпереживання та співчуття до друзів у конфліктних ситуаціях, які виникали через недостатню сформованість навичок спільної діяльності у повсякденній діяльності та грі.

Найбільшу чисельність (44,3 %) склали діти з низьким рівнем сформованості знань про моделі моральної поведінки ОСР. Вони рідко проявляли активність у взаємодії з однолітками, не обстоювали власні інтереси та проявляли невпевненість у спілкуванні з дорослими. Ліпше почувалися наодинці. На прохання оцінити вчинки дітей, зображені на картинці, чекали допомоги. Недосконало володіють навичками спільної діяльності та не завжди прагнуть до встановлення партнерських взаємовідносин у грі.

Проведене дослідження сприяло розумінню нами необхідності використання нестандартних форм взаємодії з вихованцями, які б умотивовували дітей до засвоєння інформації, формування цінностей, а відтак – і до формування нової соціальної поведінки.

Для зацікавлення старших дошкільників темою сталого розвитку суспільства та наповнення розвивального середовища закладу дошкільної освіти були застосовані інтерактивні папки – лепбуки як перспективний метод у роботі зі старшими дошкільниками. Лепбук (від англ. lapbook – наколінна книжка) або інтерактивна тематична папка – це саморобна паперова книжка з кишеньками, дверцятами, віконцями, рухливими деталями, які дитина може діставати, перекладати та складати на свій розсуд. Такі папки діти виготовляли спільно з батьками та вихователями, постійно оновлювали їх зміст, що сприяло значному підвищенню інтересу до використання лепбуків в ігровій діяльності та на заняттях. Лепбук передовсім мотивує дітей до пізнавальної творчості, спонукає усвідомлювати потребу діяти відповідно до ідей ОСР. Інтерактивна папка не тільки дає змогу дітям в ігровій формі засвоїти навчальний матеріал з певної теми, а й «відкриває двері» у світ творчості дошкільника, для вираження власної неповторності та креативності. Посібник розвиває спостережливість, формує навички критичного мислення, уміння аналізувати модель поведінки – свою та інших, домовлятися між собою у розв'язанні проблемної ситуації. Використання інтерактивних папок стимулює вихователів до постійного пошуку, розвитку професійного творчого потенціалу та самовдосконалення.

Таким чином, усвідомлюючи ефективність інтерактивних папок в освітній діяльності, орієнтованій на інтереси і самореалізацію кожного дошкільника, було визначено мету формувального експерименту.

Для досягнення поставленої мети вихователям і батькам необхідно вирішити такі завдання щодо формування соціально-комунікативної компетенції стосовно моделей соціальної поведінки в умовах ОСР:

навчальні :

- закріплення набутих знань з певної тематики;
- розвиток партнерських взаємовідносин із дорослими та дітьми;
- розвиток умінь узагальнення та систематизації інформації;
- поповнення та систематизація знань дітей шляхом залучення їх до ігрових, пізнавально-розвивальних занять;

- учити класифікувати, узагальнювати та робити висновки;
- формування основ безпечної поведінки в побуті, соціумі, природі;

розвивальні :

- розвивати дитячу самостійність та ініціативність;
- розвивати пізнавальні та інтелектуальні здібності;
- розвивати пам'ять, увагу, мислення, уяву;

виховні :

- виховувати організованість у спільній діяльності;
- виховувати дружелюбність.

Педагогічний експеримент проводився в освітньому процесі Криворізького спеціального багатопрофільного навчально-реабілітаційного центру №1 Дніпропетровської обласної ради. Було використано лепбуки (демонстраційні, індивідуальні) з формування основ соціального розвитку, а саме «Спілкування», що містили елементи, наведені на рис. 1.

Весь процес формування знань та навичок моральної поведінки складався з двох взаємопов'язаних етапів.

Перший етап передбачав виготовлення дітьми лепбуку «Спілкування». Вихователі та батьки допомагали дітям реалізувати власні задуми і створити креативні та неповторні інтерактивні папки, які використовувалися в різних видах діяльності дошкільників.

Лепбук «Спілкування» – це добірка різних матеріалів та форм роботи з дітьми, а саме дидактичні ігри: «Оціни вчинок», «Опиши позитивні та негативні риси мультиплікаційних героїв», «Який у тебе настрій?», «Лабіринти привітань»; рольові ігри: «Моя щаслива сім'я», «Дитячий садок», «Лікарня» тощо; добір картинок «Проблемні ситуації у житті дітей», вірші, загадки, приказки, казки про сім'ю та друзів, довідничок дошкільника, лото «Моральні вчинки». Завдання, закладені в лепбукі, виконувались не за один день. Більшість завдань передбачала тривалу роботу, потребувала вивчення додаткової інформації та проведення дітьми власних досліджень. Тому з одним лепбуком можна працювати протягом декількох тижнів.

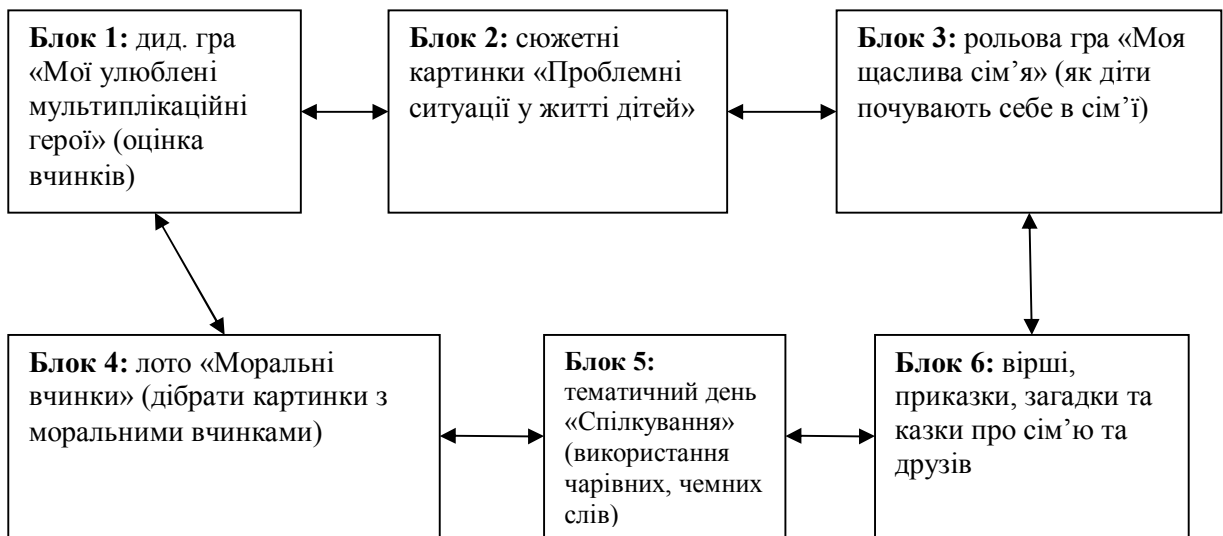

Рис. 1. Лепбук для формування основ освіти сталого розвитку особистості дошкільників КСБНРЦ № 1

У процесі виготовлення змістового наповнення лепбуку діти вчилися планувати майбутню діяльність, домовлятися одне з одним, з дорослими, розподіляти обов'язки в команді, приймати власні рішення, спираючись на засвоєнні знання і вміння.

На другому етапі діти використовували виготовлені папки. Розігрували проблемні ситуації, грали в дидактичні та сюжетно-рольові ігри, вивчали художні твори, виконували творчі вправи, подані в лепбуках для оволодіння моделями поведінки в різних життєвих ситуаціях.

Було проведено тематичний день у межах теми спілкування. У тематичних бесідах дітям говорили: «Кожного дня люди спілкуються одне з одним. Щоб люди допомагали і добре ставилися до тебе, з ними треба підтримувати гарні стосунки. Такі стосунки починаються із щоденного привітання». Мовними формулами, які відображають суть ідеї, є слова і словосполучення на кшталт: «Добрий ранок! Добрий день! Добридень! Здравствуйте! Вітаю! Привіт! До побачення! На все добре! До зустрічі! Добраніч!» тощо. Щоб підкріпити словесний матеріал зоровим сприйманням, надрукували на картках і розмістили на «робочій» стіні групи ці слова і повторювали їх з дітьми впродовж дня в різних ситуаціях.

Такі незвичні та нестандартні творчі завдання викликали зацікавленість у вихованців, сприяли формуванню цінностей, підвищували їх умотивованість до засвоєння інформації про моделі соціальної поведінки та формували звички нової соціальної поведінки.

Контрольний етап педагогічного експерименту підтвердив ефективність використання лепбуку «Спілкування». Результати дослідження дозволили дійти висновку про підвищення не тільки обізнаності дошкільників щодо моделей поведінки, але й часткової сформованості надзвичайно важливих звичок соціально доцільної поведінки для створення та існування суспільства благополуччя.

Проведене тестування після експерименту виявило такі результати (табл. 2).

Таблиця 2

Результати експериментального використання лепбуків у процесі формування навичок соціалізації дошкільників у системі сталого розвитку у КСБНРЦ № 1

Рівень сформованості	Група дітей			
	КГ (13 осіб)		ЕГ (15 осіб)	
	Етап експерименту			
	Констатувальний	Контрольний	Констатувальний	Контрольний
Високий	14,7	16,7	16,7	29,5
Середній	41	46,2	44,2	51,7
Низький	44,3	37,1	39,1	18,8

Аналіз даних табл. 2 засвідчив, що в контрольній групі високий рівень сформованості мотивів до дій і моделей поведінки, орієнтованих на сталий стиль життя, збільшився на 2 %, у експериментальній – на 12,8 %; достатній рівень, відповідно, зріс на 5,2 % для контрольної та на 7,5 % для експериментальної групи.

Така динаміка зміни рівня сформованості соціального компонента в сукупності спричинила зменшення низького рівня сформованості на 7,2 % для контрольної та на 20,3 % для експериментальної груп.

Після проведеної освітньої роботи діти, що дослухалися до вказівок вихователя та батьків (на першому етапі експерименту), пропонували власні ідеї для оформлення папки, проявляли впевненість, активно взаємодіяли з іншими дітьми та дорослими, використовували слова подяки та прохання про допомогу, домовлялися одне з одним при виготовленні власного лепбука, приймали остаточні власні рішення щодо оформлення і враховували думки оточуючих.

На другому етапі формування експерименту діти навипередки прагнули швидше почати використовувати виготовлені лепбуки на практиці. Дошкільники із задоволенням обмінювалися досвідом щодо того, які вітальні слова використовують у їхніх родин, позитивно реагували на запрошення до спільної гри, розігрували ситуації та виявили неабиякі знання культури поведінки, захоплено слухали вірші та активно описували зміст зображень до творів, аналізували поведінку зображених героїв мультиплікаційних фільмів, давали оцінку їхньої поведінки.

Таким чином, найголовніший результат використання лепбука у межах курсу ОСР полягає у формуванні знань про соціальне спілкування та мотивів до дій і моделей соціальної поведінки, яких дошкільники дотримуються в повсякденному житті. Стає можливим розширення меж адаптації поза дитячим колективом завдяки активній співпраці з педагогами та батьками, їх залучення до різних видів діяльності, до спільного виготовлення лепбуків. Досягнення повного взаєморозуміння дітей і дорослих у процесі спільної діяльності з виготовлення лепбуків сприяє ефективній соціалізації дітей в умовах ОСР.

Висновки. Отже, соціалізація особистості дитини в умовах освіти сталого розвитку забезпечується поступовим накопиченням знань про суспільство сталого розвитку, формуванням інтересу та мотивації до використання моделей поведінки, що сприяють інтеграції особистості у сучасному суспільстві. Одним із ефективних засобів формування знань моделей соціальної поведінки, орієнтованих на сталий розвиток, є інтерактивні папки – лепбуки. Особисте виготовлення і використання старшими дошкільниками лепбуків націлює їх на прийняття самостійних рішень у повсякденному житті, співпрацю з однолітками та дорослими, самопізнання та самовизначення, що сприяє ефективному соціальному становленню особистості.

Отже, в ході аналізу педагогічної літератури та практичних досліджень з'ясовано, що ефективне використання лепбуків у формуванні знань старших дошкільників про моделі соціальної поведінки в умовах освіти сталого розвитку та реалізації їх у дії забезпечить успішне становлення нового суспільства та соціальну реалізацію особистості у майбутньому.

Перспективи подальших розвідок убачаємо у дослідженні ефективності використання лепбуків для формування знань про моделі соціальної поведінки у дітей з особливими освітніми потребами, орієнтованих на сталий розвиток суспільства, пошук засобів, що спонукатимуть дитину до дій у соціальному середовищі.

Список використаних джерел та літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти України [Електронний ресурс] / Науковий керівник А. Богуш. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>. – Дата звернення 12.08.2018 р.
2. Богуш А. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / А. Богуш, Л. Варяниця // Луганськ : «Альмамагер», 2006. – С. 132–135.
3. Волчак Т. Стратегія впровадження освіти для сталого розвитку в освітньо-виховний процес дошкільного закладу: метод. посіб. для педагогів дошкільних закладів / Т. Волчак, Т. Трифонова, Н. Голик, О. Домаранська, Н. Попова. – Кривий Ріг, 2013. – 99 с.
4. Герасимів Т. З. Самореалізація як соціальний розвиток особистості / Т. З. Герасимів, Б. І. Базарник // Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». – 2016. – С. 218–223.
5. Дошкільнятам – освіта для сталого розвитку : навч.-метод. посіб. для дошкільних навч. закладів / Н. Гавриш, О. Саприкіна, О. Пометун; за заг. ред. О. Пометун. – Дніпропетровськ : «ЛПРА», 2014. – 120 с.
6. Кононко О. Соціально емоційний розвиток особистості (в дошк. дитинстві) : навч. посіб. для вищ. навч. закладів / О. Кононко. – Київ : Освіта, 1998. – С. 132–231.
7. Крутій К. Лепбук як дослідницький проект дошкільників [Електронний ресурс] / К. Крутій – Режим доступу: <http://ukrdeti.com/lepbuk-yak-doslidnickij-proekt-doshkilnika/>. – Дата звернення: 18.08.2018 р.
8. Мартякова Е. В. Экономический механизм реформирования социальных процессов: страхование, маркетинг, риск-менеджмент : монография / Е. В. Мартякова. – НАН Украины. Ин-т экономики пром-ти. – Донецк, 2003. – 590 с.
9. Печенко І. Деякі концептуальні засади соціалізації дітей дошкільного віку в сучасній виховній системі / І. Печенко // Соціальна педагогіка: теорія і практика – 2006. – № 4. – С. 45–53.
10. Kolomoiets T. Model of socialization of preschoolers with special needs in the system of special education / T. Kolomoiets // Наука і освіта. – 2017. – № 2. – Одеса : Південноукраїнський національний пед. унів-т ім. К. Д. Ушинського. – С. 42–47.

Тамила Григорьевна Коломоєц,
кандидат социологических наук,
старший преподаватель кафедры дошкольного
образования Криворожского государственного
педагогического университета,
e-mail: tamilak2561@gmail.com

Анжела Владимировна Мишенина,
магистрантка Криворожского государственного
педагогического университета,
e-mail: mischenina.lina@gmail.com

ЛЕПБУК КАК СРЕДСТВО СОЦИАЛИЗАЦИИ ДОШКОЛЬНИКОВ В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ

Стремительный прогресс общества требует высокого уровня подготовки детей к будущей жизни в обществе устойчивого развития. Должна значительно повыситься степень их осведомленности об обществе устойчивого развития и моделях поведения для нормального функционирования в социальной среде. Необходимо развивать способности к самообучению в процессе деятельности, формировать мотивации и стремления к осуществлению цели деятельности, способности решать противоречия, проявляющиеся в социальном общении. Дети дошкольного возраста способны овладеть привычками такого образа жизни, который был бы основой долговременного экономного гармоничного развития человечества. На современном этапе развития образования в Украине актуальны идеи образования устойчивого развития (ОУР). Проблемным является вопрос формирования знаний о модели социального поведения у детей, ориентированных на устойчивое развитие общества, поиск средств, побуждающих ребенка к действиям в социальной среде.

Ключевые слова: лепбук, образование устойчивого развития, социализация, старшие дошкольники.

Tamila Kolomoiets,
Candidate of Sociological Sciences, Senior Lecturer
the department Preschool education
Kryvyi Rih State Pedagogical University,
e-mail: tamilak2561@gmail.com

Anzhela Mishenina,
Master Kryvyi Rih State Pedagogical University,
e-mail: mischenina.lina@gmail.com

LAPBOOK AS A MEANS OF PRESCHOOLERS' SOCIALIZING IN THE SYSTEM OF EDUCATION FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Introduction. *Problems are the formation of knowledge about models of social behavior of preschool children, aimed at the sustainable development of society, the search for means that will encourage the child to act in the social environment. Unfortunately, educators today rarely use lapbooks at classes as means of socializing preschoolers in the system of education of sustainable development due to lack of awareness of their influence on the formation and development of knowledge about models of social behavior. At the same time, in foreign practice of preschool education, they are a widespread means of training complex, which is interesting to preschoolers to learn the problem under investigation.*

Purpose. *To reveal the content of scientific concepts «socialization», «sustainable development», «education of sustainable development», «lapbook», to substantiate the effectiveness of the use of lapbook in the formation of knowledge of models of social behavior, focused on the idea of sustainable development education in senior preschool children.*

Methods. *Analysis, generalization, comparison, systematization, experiment.*

Results. *The rapid progress of society requires a high level of children's preparation for a future life in a society of sustainable development: the degree of its awareness, necessary for normal functioning in a social environment; the ability to self-study in the process of activity, the formation of motivation and the desire to realize the goal of activity, the ability to solve the contradictions that manifested in social communication; the formation of such a way of life, which would be the basis of the long-term thriving harmonious development of the mankind. At the current stage of education development in Ukraine, the ideas of sustainable development education (OSB) are relevant. Problems are the formation of knowledge about models of social behavior of preschool children, aimed at the sustainable development of society, the search for means that will encourage the child to act in the social environment.*

Originality. Formed a lapbook for the formation of preschoolers' socialization skills, defined the purpose and objectives of social development of preschool children.

Conclusion. Consequently, during the analysis of pedagogical literature and practical research it was found out that effective use of lapbook in the formation of knowledge of senior preschoolers about the models of social behavior in the conditions of education of sustainable development and their implementation in action will ensure the successful formation of a new society and social realization of the person in the future.

Key words: lapbook, formation of sustainable development, socialization, senior preschool children.

References

1. Basic component of preschool education in Ukraine [Electronic resource] / Access: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-v-ukrayini>. – Date of viewing 12.12.2017 r.
2. Bogush A. Children and society: Peculiarities of exclusive peculiarities of social developments of preschool and primary school of children / A. Bogush, L. Varyanyca // Lugansk : «Almamater», 2006. – P. 132–135.
3. Volchak T. Strategy of education introduction for stable development in educational process of preschool establishment: method. manual for pedagogical preschool establishments / Volchak T., Tryfonova T., Golyak N., Domaranska O., Popova N. // – Kryvyj Rig, 2013. – 99 p.
4. Gerasymiv T. Z. Self-realization as social development of personality / T. Z. Gerasymiv, B. I. Bazarnyk // Visnyk Of national university «Lviv politech». – 2016. – P. 218 – 223.
5. Gavrysh N. For preschoolers – education of stable development: teaching manual for preschool establishments / N. Gavrysh, O. Saprykina, O. Pometun. – Dnipro : «LIRA», 2014. – 120 p.
6. Kononko O. Social emotions and personality development (preschool childhood): educational manual for preschool establishments / O. Kononko// – Kyiv : Osvita, 1998. – P. 132 – 231.
7. Krutij K. Lapbook as a research project of preschoolers / K. Krutij – Access: <http://ukrdeti.com/lepbuk-yak-doslidnickij-proekt-doshkilnika/>. – Date of reviewing 8.11.2017 r.
8. Martyakova E. V. Economical mechanism of reformation of social processes: insurance, marketing, risk-management: monography / E. V. Martyakova. – NAN Ukraine. Ukrainian industrial university. – Donetsk, 2003. – 590 p.
9. Pechenko I. Some conceptual principles of preschooler's socialization in modern educational system / I. Pechenko // Social Pedagogics: theory and practice. – 2006. – № 4. – P. 45 – 53.
10. Kolomoiets T. Model of socialization of preschoolers with special needs in the system of special education / T. Kolomoiets // »Nauka i osvita«. – 2017. – № 2. – Odesa : Pivdenoukrayinsky national ped. un-t im. K. D. Ushynskogo. – S. 42 – 47.

Отримано редакцією 19.09.2018 р.

УДК 378.147

DOI: 10.31376/2410-0897-2018-3-38-127-135

Каріне Маркарівна Горбунова,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету,
e-mail: yablunovskayakaterina@ukr.net

Вячеслав Миколайович Курепін,

старший викладач кафедри методики професійного навчання Миколаївського національного аграрного університету,
e-mail: kypinc@ukr.net

ВИХОВАННЯ КУЛЬТУРИ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті висвітлено питання виховання культури безпеки у студентів закладів вищої освіти в сучасних умовах розвитку країни. Проаналізовано проблеми культури безпеки життєдіяльності у контексті формування здорового способу життя, культуру безпеки як компонент культури особистості. Виділені складові культури безпеки життєдіяльності як основи формування здорового способу життя. Розглянуто основні варіанти включення культури безпеки в зміст вищої освіти. Окреслено найбільш важливі специфічні особливості виховання культури безпеки студентів.

Ключові слова: культура безпеки, ризик, безпека життєдіяльності, відповідальність, здоровий спосіб життя, небезпечні фактори життєдіяльності, цінність здоров'я.